

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ PIERWSZA

Bogdan Cimała: Zarys dziejów Rybnika i Wodzisławia Śląskiego	9
1. Warunki geograficzne	11
2. Czasy prehistoryczne	15
3. W epoce piastowskiej	20
4. Pod rządami czeskimi	23
5. W rękach prywatnych w państwie Habsburgów	27
6. Pod rządami pruskimi	36
7. Od reform Steina-Hardenberga do Wiosny Ludów	42
8. Od Wiosny Ludów do I wojny światowej	51
9. I wojna światowa i powstania śląskie	65
10. W II Rzeczypospolitej	72
11. Podczas II wojny światowej	86
12. W Polsce Ludowej	89

CZĘŚĆ DRUGA

Paweł Porwoł, Wacław Wieczorek: Dzieje Rybnika i Wodzisławia Śląskiego w wypisach	105
1. Nazwy miejscowości na ziemi rybnicko-wodzisławskiej	107
2. Ziemia rybnicko-wodzisławska w pradziejach	108
3. Grodzisko Goleźców w Lubomi	110
4. Pierwszy dokument dotyczący Rybnika z 23 V 1223 r.	111
5. Herby Rybnika i Wodzisławia	112
6. Z najstarszych dziejów miasta Rybnika	114
7. Jak radlińscy chłopci Tatarów w bagna wpędzili	115
8. Książę Mikołaj zwycięża husytów	116
9. Wacław, książę rybnicki	117
10. Rozwój rzemiosła w Rybniku i w Wodzisławiu	118
11. Jarmarki i targi w Rybniku i Wodzisławiu w XVI—XX w.	120
12. Rybniczanie i wodzisławianie w Akademii Krakowskiej (XV—XVI w.)	121
13. Ustrój miasta Rybnika w XVII w.	122
14. Palenie czarownic na stosie	123
15. Niedola rybniczian w okresie wojny trzydziestoletniej	124
16. Obciążenia chłopów z tytułu użytkowania ziemi we wsiach koło Rybnika w XVI w.	125
17. Mieszczanie rybnicki na przełomie XVI i XVII w.	127
18. Rybnickie państwo stanowe w 1788 r.	128
19. Zakłady dawnego hutnictwa żelaza od XIV do XIX w.	129
20. Bunt chłopów na ziemi rybnicko-wodzisławskiej w XVIII w.	132

21. Józef Bienia — zapomniany przywódca chłopów wodzisławskich	133
22. Powstanie chłopskie w 1811 r.	136
23. Rybnik na przełomie XVIII i XIX w.	137
24. Pożar miasta Wodzisławia w 1822 r.	140
25. Rozwój poczty, dróg lokalnych i kolei	142
26. Stan szkolnictwa wiejskiego w I połowie XIX w.	143
27. Kolejna fala rozruchów chłopskich	144
28. Tyfus głodowy na Górnym Śląsku	144
29. Odezwa hr. Limburg-Stirum	145
30. Rozwój górnictwa węglowego na ziemi rybnicko-wodziszławskiej	147
31. Uzdrowisko pod Wodzisławiem	149
32. Browar rybnicki	151
33. Widowiska religijne w II połowie XIX w.	152
34. Ksiądz August Rychel — krzewiciel mowy polskiej	153
35. Bank Ludowy w Rybniku	153
36. Dawne księgarstwo w Rybniku	155
37. Eleusis	156
38. Odezwa ks. Józefa Wajdy z 1908 r. do wyborców z powiatów pszczyńskiego i rybnickiego	157
39. Tragedia śląskiego Drzymale	158
40. Dawna polska prasa w Rybniku	160
41. Wspomnienia z pruskiej szkoły	161
42. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”	163
43. Chwałowicki strajk	164
44. Najstarsze koła śpiewacze na ziemi rybnicko-wodziszławskiej (do r. 1914)	166
45. Działalność sceniczna chóru „Seraf” w Rybniku do 1922 r.	168
46. Stosunek oficerów pruskich do ludności polskiej przed I wojną światową	169
47. Ogłoszenie mobilizacyjne dokumentem stosunków narodowościowych	169
48. Świadczenia polskości ziemi rybnickiej	171
49. Polska Republika Radlińska	172
50. Jak niemiecki Soldatenversammlung zamienił się w polską manifestację patriotyczną	173
51. Powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska	176
52. Manifestacja polskości w Rybniku i Wodzisławiu w dniu 1 maja 1919 r.	177
53. Fiasko polityki separatystycznej dra Latacza z Wodzisławia	178
54. Walka z polskością w 1919 r. (z relacji prasowej Mariana Różańskiego)	179
55. Działania bojowe w 1919 r.	180
56. Od kółek rolniczych do spółdzielni „Rolnik” w Rybniku	181
57. Bestialstwa Sicherheitswehry na początku 1920 r.	182
58. Strajk szkolny w r. 1920	184
59. Założenie I Męskiej Drużyny Harcerskiej w Rybniku (24 IV 1920 r.)	186
60. Zachowanie się bojówkarzy niemieckich w czasie wkraczania wojsk francuskich do Rybnika	186
61. Kronika II powstania śląskiego w powiecie rybnickim	188
62. Kurs nauczycielski w okresie plebiscytowym	189

63. Ziemia rybnicko-wodzisławska w III powstaniu śląskim	191
64. Wyparcie niemieckiego pociągu pancernego przez powstańców pszo- wskich	193
65. Powrót do Macierzy	195
66. Adwokat Marian Rózański — działacz narodowy ziemi rybnicko- -wodzisławskiej	199
67. Patriotyzm i zaangażowanie społeczne lekarzy ziemi rybnicko-wo- dzisławskiej	201
68. Szkolnictwo handlowe w latach 1922—1939	205
69. Spółdzielnia uczniowska „Przyszłość”	206
70. Jan Wyglenda — starosta rybnicki	207
71. Unieruchamianie kopalń rybnickich w okresie wielkiego kryzysu gospodarczego	209
72. Pierwsze wystąpienie komunistów Rybnika i okolicy	210
73. „Co ojciec chciał, dokonał syn”	211
74. Pedagogiczna działalność sióstr urszulanek	212
75. Tajna organizacja hitlerowska	213
76. Garść informacji o Rybniku i Wodzisławiu z 1937 r.	214
77. Początki radlińskiej gimnastyki sportowej	215
78. Prowokacja pod Stodołami	218
79. Obrona Rybnika w 1939 r.	219
80. Sonderfahndungsbuch Polen	221
81. Polska Organizacja Powstańcza	225
82. Polska Tajna Organizacja Powstańcza	226
83. Od Związku Walki Zbrojnej do Armii Krajowej	228
84. Używanie języka polskiego w opinii okupanta	230
85. Z podziemnej prasy okupacyjnej	231
86. Rybniczanie na frontach II wojny światowej	232
87. Żołnierze polscy z Rybnickiego polegli i zmarli w szeregach Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie (1939—1946)	234
88. Rybnicy komuniści podczas II wojny światowej	237
89. Obozy hitlerowskie na ziemi rybnicko-wodzisławskiej (1939—1945)	237
90. „Todt dem Verräter”	239
91. Zamach na urządzenie kolejowe w Gotartowicach	240
92. Tajemnica szybu „Reden”	241
93. Eksterminacja ludności w latach 1939—1945	244
94. Marsz śmierci	248
95. Śmierć majora Rogozina	250
96. Wyzwolenie Rybnika i Wodzisławia w 1945 r.	252
97. Kształtowanie się władzy ludowej	253
98. Pionierzy snują wspomnienia	254
99. Sytuacja przemysłu węglowego i załóg górniczych w grudniu 1946 r.	256
100. Odbudowa polskiego szkolnictwa w Rybnickiem (relacja Teodora Musioła)	256
101. Zetwemowiec z Niedobczyc	258
102. Za wspólną sprawę	260
103. Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy szkołą obywatelskiego dzia- łania	261

104.	Powstanie powiatu wodzisławskiego oraz zmiany granic Rybnika i Wodzisławia	263
105.	Rybnicki Okręg Węglowy — granice, ukształtowanie powierzchni	264
106.	Rybnicki Okręg Węglowy — problemy demograficzne	265
107.	Najmłodsza kopalnia Wodzisławia	266
108.	Awans kulturalny Rybnickiego Okręgu Węglowego	267
109.	Z kroniki Rybnickich Dni Literatury	268
110.	Polski ruch sportowy w Rybniku	268
111.	Sukcesy radińskich gimnastyków po II wojnie światowej	269
112.	Narodziny Aeroklubu Rybnickiego Okręgu Węglowego	271
113.	Zjawiska urbanistyczne i demograficzne w ROW w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych	272
114.	Rozwój Wodzisławia w latach 1975—1977	274
115.	Jak libomicy i syrynicy polskiego króla obronili	277
116.	Czy znasz swych sławnych ziomków?	279
117.	Wodzisławskie krzyże pokutne	281
118.	Dawny zamek piastowski w Rybniku	283
119.	Zabytki architektoniczne Rybnika i Wodzisławia	284